

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства фінансів України

12 червня 2026 року № 311

**Методичні рекомендації
щодо застосування головними розпорядниками коштів державного
бюджету Методичних підходів до розрахунку базового обсягу витрат,
бюджетного простору та вартості нових політик**

I. Загальні положення

1. Ці Методичні рекомендації розроблено з метою методологічного забезпечення здійснення головними розпорядниками коштів державного бюджету (далі – головні розпорядники) розрахунку базового обсягу витрат, розрахунку вартості нових політик та коригувальних заходів під час підготовки Бюджетної декларації для забезпечення поступової імплементації до середньострокового бюджетного планування вимог Директиви Ради 2011/85/ЄС від 08 листопада 2011 року та Директиви Ради 2024/1265/EU від 29 квітня 2024 року щодо національних бюджетних рамок країн – членів ЄС щодо здійснення оцінки середньострокових бюджетних показників за незмінної політики.

2. Розрахунок базового обсягу витрат та вартості нових політик здійснюється відповідно до Методичних підходів до розрахунку базового обсягу витрат, бюджетного простору та вартості нових політик, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 2024 року № 675 (далі – Методичні підходи).

Метою розрахунків базового обсягу витрат та вартості нових політик у межах середньострокового бюджетного планування є розмежування таких витрат під час визначення орієнтовних граничних показників видатків державного бюджету та надання кредитів з державного бюджету та вжиття заходів для збалансування середньострокових показників державного бюджету.

Мінфін інструкціями з підготовки бюджетних пропозицій може доводити до головних розпорядників додаткові фінансові обмеження, організаційні та інші вимоги, які застосовуються головними розпорядниками під час розрахунку базового обсягу витрат та вартості нових політик.

Орієнтовні граничні показники видатків державного бюджету та надання кредитів з державного бюджету на середньостроковий період головним розпорядникам розраховуються Мінфіном на кожний рік середньострокового періоду з урахуванням розрахунку базового обсягу витрат, бюджетного простору та вартості нових політик, здійснених відповідно до Методичних підходів.

НАКАЗ Мінфін СЕД АСКОД

Сертифікат 04AF212836405D990400000F1D926000A31ED00

Підписувач Лозицький Володимир Петрович

Дійсний з 16.01.2026 16:26:50 по 16.01.2028 16:26:50

Міністерство фінансів України

№ 311 від 12.06.2026

3. З метою забезпечення повної та своєчасної наявності інформації, необхідної для розрахунку базового обсягу витрат та вартості нових політик, головним розпорядникам рекомендується визначати заходи, спрямовані на моніторинг, збирання та узагальнення такої інформації, зокрема щодо галузевих показників, у межах організації роботи, пов'язаної із здійсненням своїх повноважень.

4. Терміни, зазначені в цих Методичних рекомендаціях, вживаються у значеннях, наведених у Бюджетному кодексі України, інших нормативно-правових актах, що регламентують бюджетний процес, та Методичних підходах.

II. Загальні рекомендації щодо здійснення розрахунку базового обсягу витрат

1. Головні розпорядники здійснюють розрахунок базового обсягу витрат відповідно до розділу II Методичних підходів.

2. Головними розпорядниками здійснюється розрахунок базового обсягу витрат на кожен рік середньострокового періоду на основі незмінної політики, тобто політики, врахованої в Державному бюджеті України на поточний рік (зокрема щодо обмеження / призупинення норм чинного законодавства).

До незмінної політики, зокрема, належать:

бюджетні програми, які включено до державного бюджету на поточний рік (далі – наявні бюджетні програми), у частині заходів, строк виконання / реалізації яких триватиме в середньостроковому періоді;

публічні інвестиційні проекти, реалізація яких уже розпочата і триватиме в середньостроковому періоді;

витрати на експлуатацію та обслуговування об'єктів, створених у межах публічних інвестиційних проектів;

зміни у структурі бюджетних програм шляхом об'єднання, розщеплення та/або зміни найменування бюджетної програми, яка передбачена в державному бюджеті на поточний рік.

3. Відповідно до Методичних підходів під час здійснення розрахунку головними розпорядниками актуалізуються кількісні та вартісні фактори, що впливають на обсяги видатків державного бюджету та надання кредитів з державного бюджету в середньостроковому періоді, використовуючи дані офіційної державної статистичної, фінансової та іншої звітності, дані бухгалтерського, статистичного та внутрішньогосподарського (управлінського) обліку.

Головним розпорядникам рекомендується забезпечувати актуальність такої інформації, а також регулярно її відстежувати в межах моніторингу виконання бюджетної програми, який здійснюється відповідно до Порядку здійснення

оцінки ефективності бюджетних програм головними розпорядниками коштів державного бюджету, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 19 травня 2020 року № 223, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 09 липня 2020 року за № 646/34929.

4. Для підготовки до розрахунку базового обсягу витрат головним розпорядникам доцільно завчасно здійснити:

перегляд наявних бюджетних програм і заходів з урахуванням прийнятих управлінських рішень, результатів оглядів витрат, результатів оцінки ефективності бюджетних програм, гендерного аналізу бюджетних програм (структурні зміни та перегляд характеристик бюджетних програм). Метою такого перегляду може бути виявлення одноразових, періодичних, неефективних, неякісно спланованих витрат;

оновлення даних щодо галузевих показників;

перегляд факторів, що впливають на обсяги видатків державного бюджету та надання кредитів з державного бюджету, зокрема щодо розмежування їх впливу на незмінну політику та нові політики.

5. Відповідно до Методичних підходів базовий обсяг витрат визначається за бюджетними програмами, а базовий обсяг витрат головного розпорядника дорівнює сумі базових обсягів за усіма бюджетними програмами, що плануються на відповідний рік середньострокового періоду.

Головні розпорядники можуть здійснювати розрахунок базового обсягу витрат на будь-якому рівні деталізації, що дозволить здійснити подальшу агрегацію за бюджетними програмами.

6. З урахуванням специфіки бюджетних програм, особливостей публічних послуг, тривалості та однотипності заходів, що реалізуються в межах бюджетних програм, розрахунок обсягу витрат може здійснюватися на основі:

1) показників продукту (обсяг виробленої продукції, наданих публічних послуг, виконаних робіт), коли обсяг витрат розраховується шляхом множення вартості одиниці продукції / однієї послуги на кількість виробленої продукції / наданих публічних послуг.

Такий підхід доцільно застосовувати для бюджетних програм, у межах яких надаються індивідуальні послуги, зокрема в галузі освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, а також для бюджетних програм, за якими надаються колективні публічні послуги, фізичний результат яких вимірюється за допомогою результативних показників продукту (наприклад, дорожні роботи / км доріг).

2) показників затрат (ресурсів, що забезпечують виконання бюджетної програми, – людських, матеріальних, цифрових тощо).

Такий підхід доцільно застосовувати для бюджетних програм, у межах яких надаються колективні послуги, а також для бюджетних програм, спрямованих на досягнення кількох цілей державної політики одночасно (наприклад, бюджетні програми, за якими здійснюється формування та реалізація державної політики у відповідних сферах діяльності (виконання функцій і завдань державними органами)).

Розмежування видатків у межах таких бюджетних програм на окремі результати може бути ускладнено через єдність ресурсів, що використовуються для досягнення результату (персонал, ІТ-системи, приміщення тощо), оскільки їх реалізація насамперед характеризується результативними показниками якості, які висвітлюють послаблення негативних чи посилення позитивних тенденцій в економіці (відповідній сфері діяльності), користь для суспільства від реалізації бюджетної програми тощо.

III. Загальні рекомендації щодо здійснення розрахунку вартості нових політик

1. Головні розпорядники здійснюють розрахунок вартості кожної з нових політик відповідно до розділу III Методичних підходів.

2. Відповідно до Методичних підходів новою політикою є політика, що передбачає запровадження публічних послуг та заходів, не передбачених законом про Державний бюджет України на поточний рік, або зміну механізмів реалізації політики порівняно з поточним роком.

До нової політики, зокрема, належать:

запровадження нових публічних послуг та заходів, не передбачених законом про Державний бюджет України на поточний рік як шляхом формування нових бюджетних програм, так і шляхом включення до наявної бюджетної програми (наприклад, запровадження нових інструментів підтримки окремих категорій населення / товаровиробників / підприємств, нових видів соціальної допомоги), а також зміна вимог законодавства до отримувачів публічних послуг, що впливає на кількість отримувачів;

зміна вимог законодавства щодо публічних послуг і заходів порівняно з поточним роком (зокрема, перегляд стандартів публічних послуг, способів їх надання, формул розрахунку їх вартості), що впливає на вартість послуги;

відновлення дії норм законодавства, дію яких призупинено в поточному році.

3. У випадках, коли реалізація нової політики передбачає зміну механізму реалізації політики порівняно з поточним роком (або роком середньострокового періоду, який передує запропонованому запровадженню такої політики), головним розпорядникам доцільно здійснювати порівняння її вартості з базовим обсягом витрат, необхідним для реалізації відповідної політики без змін. Таке

порівняння необхідне для оцінки наявної економії або необхідності у виділенні додаткового бюджетного ресурсу порівняно з бюджетними призначеннями поточного року або показників, передбачених на відповідні бюджетні періоди Бюджетною декларацією, схваленою в попередньому бюджетному періоді.

IV. Загальні рекомендації щодо коригувальних заходів

1. Для того, щоб попередньо оцінити, чи може бути реалізовано нові політичні ініціативи в межах орієнтовних граничних обсягів видатків головного розпорядника, встановлених раніше схваленою Бюджетною декларацією, головним розпорядникам рекомендується здійснювати порівняння розрахованих ними базового обсягу витрат та вартості нових політик із відповідними обсягами витрат.

2. Відповідно до Методичних підходів якщо базовий обсяг витрат (без або разом із новими політиками) перевищує прогнозний обсяг витрат, здійснюються коригувальні заходи щодо скорочення витрат державного бюджету та/або збільшення ресурсів державного бюджету для забезпечення збалансування показників державного бюджету на відповідний рік середньострокового періоду.

3. Коригувальними заходами щодо витрат державного бюджету, зокрема, можуть бути:

розроблення нової політики, яка передбачатиме зміну механізму реалізації політики з метою економії бюджетних коштів та/або підвищення ефективності реалізації відповідної політики;

скорочення непершочергових і неперіоритетних насамперед у період дії воєнного стану витрат;

винайдення способів оптимізації бюджетних коштів для їх спрямування на інші пріоритетні напрями діяльності відповідального головного розпорядника, базовий обсяг витрат за якими зростає порівняно з поточним роком.

4. Головним розпорядникам рекомендується завчасно здійснювати підготовку пропозицій щодо коригувальних заходів, спрямованих на збалансування бюджетних показників, які може бути обговорено під час погоджувальних нарад із головним розпорядником та консультацій (нарад) із членами Кабінету Міністрів України та незалежними експертами під час формування Мінфіном Бюджетної декларації.

5. Головні розпорядники можуть пропонувати зміну механізмів реалізації політики, що полягає в перегляді чинних норм законодавства щодо надання публічних послуг (здійснення заходів) з метою винайдення більш ефективних способів реалізації державної політики. У межах таких ініціатив може бути

запропоновано зміни, зокрема, до способів надання послуг, формул розрахунку їх вартості, вимог до отримувачів та/або надавачів послуг, які спрямовані на економію бюджетних коштів та/або підвищення ефективності реалізації відповідної політики.

Основою для розроблення коригувальних заходів можуть бути результати оглядів витрат державного бюджету, оцінки ефективності бюджетних програм, гендерного аналізу бюджетних програм, рекомендації експертів, зокрема надані в межах підготовки до вступу до ЄС.

**Директор Департаменту
державного бюджету**

Володимир ЛОЗИЦЬКИЙ